

Jaarstukken 2017

Versie: 8.0.0.0.0.0

Beleidsterrein 3A Ruimte om te ondernemen

Doelen en prestaties bij 3A Ruimte om te ondernemen

Doel	Prestatie	
3A1 Betere ruimtelijke mogelijkheden voor bedrijven en instellingen	3A1.1 Regionale en lokale beleidsontwikkeling, beleidsuitvoering en advisering	⚠
	3A1.2 Doorontwikkeling Leiden Bio Science Park (LBSP)	✓

Prestatie 3A1.1 Regionale en lokale beleidsontwikkeling, beleidsuitvoering en advisering

Onder prestatie vallen in totaal 11 verschillende onderdelen. Hiervan krijgen 9 onderdelen een groen stoplicht, 1 een oranje en 1 rood.

Kantorenvisie Holland Rijnland

Dit onderdeel krijgt een groen stoplicht. De regionale kantorenvisie is in 2017 het uitgangspunt geweest voor renovatie, transformatie, sloop en nieuwbouw van kantoren in Leiden. De leegstand is de afgelopen jaren fors gedaald; van 14.5 % in 2012 tot 8.7 % in 2017. Op verzoek van de provincie Zuid-Holland wordt gewerkt aan een nieuwe kantorenvisie die in 2019 door Gedeputeerde Staten moet worden vastgesteld.

Economie 071

Krijgt een groen stoplicht. In 2017 hebben de 14 partners van Economie 071 hun economische samenwerking binnen Economie 071 verlengd tot en met 2020. Momentel worden binnen Economie071 negen projecten uitgevoerd en worden nieuwe projecten binnen de thema's Duurzaamheid, Arbeidsmarkt van de toekomst en Mobiliteit verkend.

Wijkeconomie

Groen stoplicht. Conform eerdere toezeggingen is de gemeenteraad geïnformeerd over wijkeconomie bij brief van 16 mei 2017. Verder is winkelcentrum Leiden Noord / Kooiplein opgeleverd en is gestart met de ontwikkeling van de winkelcentra Diamantplein en Kopermolen.

Retailvisie071

Ook de Retailvisie071 krijgt een groen stoplicht. De uitvoering van deze visie is in 2017 opgepakt. Op basis van de Retailvisie zijn per winkelgebied actieplannen voor de uitvoering van de actielijnen opgesteld. In 2018 worden deze actieplannen uitgevoerd is samenwerking met ondernemers.

Beleidskader winkelveorzieningen binnenstad

Een groen stoplicht voor dit onderdeel. In 2017 heeft de gemeenteraad de Winkelnota Leidse Binnenstad 2018-2021 vastgesteld. Met de start van een zogenaamd aanjaagteam is de uitvoering van de Winkelnota opgepakt.

Markten

Staat op groen. In 2017 heeft adviesbureau Seinpost het onderzoek afgerond, dat dient als basis voor het toekomstbestendig maken van de warenmarkten in het stadscentrum van Leiden. Hierin opgenomen is een meerjarig stappenplan voor de uitvoering in 2018 van de diverse activiteiten. Doel is om in samenwerking met de marktkoopliden, ondernemers Nieuwe Rijn en Centrummanagement Leiden, de markt in basis op orde te brengen en de aantrekkelijkheid en bekendheid van de markt te vergroten. In 2017 zijn ook de voorbereidingen verricht voor de formele verkiezing van een nieuwe Marktcommissie, samengesteld uit vertegenwoordigers van de marktkoopliden op de Leidse markt en de Centrale Vereniging van Ambulante Handel (landelijke koepel van de marktkoopliden). Effectuering hiervan vindt plaats begin 2018.

Standplaatsen

Krijgt een rood stoplicht. De evaluatie van het standplaatsenplan is pas eind 2017 opgestart. Invoering en implementatie van het nieuwe plan wordt eind 2018 verwacht.

Horeca-visie

Voor de Horeca-visie staat het stoplicht op groen. De gemeenteraad van Leiden heeft op 7 november 2017 besloten (Rv. nr. 17.0074) tot een tussentijdse partiële herziening van de ruimtelijk-economische horecavisie. De herziening betreft het gebied rond het water van de Nieuwe Rijn. Volgens de ruimtelijk-economische horecavisie gold een voorlopige horecastop voor dit gebied. Bij de partiële herziening heeft de gemeenteraad besloten om voor maximaal vijf bestaande panden in het Nieuwe Rijngebied medewerking te verlenen aan vestiging of uitbreiding van zelfstandige horeca in categorie I, I* of III**, dan wel een van het bestemmingsplan afwijkende mengvorm van winkel en horeca in categorie I. Aanleiding van de partiële herziening was de oplopende winkelleegstand in het gebied en de gelijktijdige constatering dat het gebied zeer gewild en geschikt is voor vestiging van horeca.

De gesprekken die in 2017 zijn gevoerd met detaillisten, horecaondernemers, vastgoedbeleggers en binnenstadsbewoners over de sfeergebieden in de binnenstad, ten behoeve van de Winkelnota, die eveneens op 7 november 2017 is vastgesteld (Rv. nr. 17.0075), gaven eveneens het beeld dat het gebied rond het water van de Nieuwe Rijn zich bij uitstek leent voor horeca als belangrijk onderdeel van de functiemix. De partiële herziening betreft een relatief geringe wijziging in het licht van de totale visie op restaurants, cafés, hotels, hostels e.d.

Beleidsregels terrassen

Hiervoor geldt een groen stoplicht omdat de in de begroting genoemde acties van het project Terrassen zijn uitgevoerd. Vrijwel alle terrassen zijn gecontroleerd en het grootste deel is in overeenstemming gebracht met de regelgeving. Hiervoor heeft intensieve communicatie plaatsgevonden met zowel Koninklijke Horeca Nederland afdeling Leiden als individuele ondernemers. Er is continu op dossierniveau afgestemd met de bestuurder (de burgemeester). Voor alle betrokkenen is sprake geweest van een intensief en tijdrovend proces. Het resultaat is echter wel dat de meeste terrassen nu op orde zijn of op orde komen (als er overgangstermijnen afgesproken zijn). Voor eind 2018 zal het doorlopen van het traject worden geëvalueerd.

Verordening ligplaatsen bedrijfs- en pleziervaartuigen

Dit onderdeel krijgt een oranje stoplicht omdat de planning niet is gehaald. De bedrijfs- en pleziervaartuigenverordening Leiden 2017 is in de zomer van 2017 voor inspraak ter inzage gelegd. Na verwerking van de inspraakreacties zal de conceptregelgeving in 2018 ter besluitvorming aangeboden worden aan de gemeenteraad. Uitwerking van deze regelgeving volgt na vaststelling in de raad.

Modellenboek gevelreclame & uitstallingen

Dit onderdeel krijgt een groen stoplicht en kan als volgt worden toegelicht.

- Gevelreclame

Door middel van een proactieve benadering richting winkeliers, pandeigenaren, verhuurder en makelaars zijn we bezig geweest om deze partijen te bewegen om zoveel mogelijk de gevelreclame, winkelpui en de uitstalling in overeenstemming te brengen met de regels uit het modellenboek. Hierbij is sprake van een nauwe samenwerking tussen het Projectbureau, Erfgoed Leiden en Omstreken en het Team Bouwtoezicht Handhaving en Veiligheid. Deze aanpak vereist een lange adem, maar heeft zijn eerste vruchten afgeworpen. Diverse gevels zijn met subsidie voor historische winkelpuien hersteld, een aantal gevelreclames is aangepast en winkeliers vragen vaker vooraf advies over nieuw aan te brengen gevelreclame. Deze integrale aanpak wordt gecontinueerd in 2018.

- Uitsallingen

Met de uitrol van het vernieuwde modellenboek met extra regels omtrent uitstallingen is in 2017 gestart in de Haarlemmerstraat. Hier is voor gekozen vanwege de herinrichting van de Haarlemmerstraat. Ondernemers waarbij de uitstallingen niet in orde waren zijn eerst op een positieve, persoonlijke manier benaderd. Na deze benadering is er een periode intensief gehandhaafd. Dit heeft een zichtbare verbetering in het straatbeeld gebracht. Er zijn minder of meer passende stoepborden en uitstallingen zijn ook in afmeting teruggebracht. Een en ander leidde ook tot de introductie van de originele Leidse bank. Het benaderen van ondernemers en handhaven op uitstallingen breidden we verder uit en wordt ook gecontinueerd in 2018.

Prestatie 3A1.2 Doorontwikkeling Leiden Bio Science Park

Deze prestatie kan een groen stoplicht krijgen omdat vrijwel alle doelen uit de begroting 2017 zijn behaald. Op de volgende punten is dit niet helemaal het geval :

- Het opstellen en vaststellen van een (conserverend) bestemmingsplan LBSP-Hippocrates is door ons stopgezet vanwege de besluitvorming over het busstation en verminderde urgentie door gewijzigde regelgeving.
- Het voorlopig ontwerp voor Reconstructie van de Openbare Ruimte en Infrastructuur kon niet worden opgesteld en afgerond. Oorzaken hiervan zijn de uitgevoerde verkeerstellingen, daarop gewijzigde verkeersprognoses, de uitbreiding in de projectopdracht met Sandiforddreef, Darwinweg en Sylviusweg en de samenhang met het project Leidse Ring Noord en Busstation. Medio 2018 zal een integraal schetsontwerp worden vastgesteld waarna op basis daarvan een kaderbesluit aan de gemeenteraad wordt voorgelegd.

De volgende hoogtepunten kunnen uit 2017 worden genoemd :

- Planologische ontwikkeling van Leiden Bio Science Park (LBSP). In 2017 werden door de gemeenteraad zowel het Masterplan LBSP-Gorlaeus als het gelijknamige bestemmingsplan vastgesteld. Dit is het sluitstuk van vijftien jaar planvorming. In 2002 werd hiervoor een planproces gestart met de Universiteit Leiden met onder meer als doel om het 'kenniscluster' te versterken in het Bio Science Park te vergroten. In 2005 werd hiervoor een regionaal plan vastgesteld en als uitwerking daarvan in 2008/2009 de lokale Masterplannen door de gemeenten Leiden, Oegstgeest en de Universiteit. Het Leidse Masterplan bleek voor de westelijke delen niet uitvoerbaar door onvoldoende verkeersontsluiting en stopzetten van de RijnGouwelijn. Na start uitvoering

van het project Ontsluiting Bio Science Park kon voor de westelijke gebiedsdelen een nieuw masterplan en bestemmingsplan worden opgesteld.

- European Medicines Agency. Leiden heeft volop meegedaan met het nationale bid om vanwege de Brexit de EMA uit Londen naar Nederland te halen. Na een spannende besluitvorming en uiteindelijk een loting is voor Amsterdam gekozen. Dit is erg goed nieuws voor Leiden en het Leiden Bio Science Park. Met 20 minuten reistijd van het nieuwe EMA kantoor verwachten wij dat er verschillende bedrijven vanuit Engeland naar Leiden zullen komen. Met diverse partners zoals de Ondernemersvereniging Leiden Bio Science Park, InnovationQuarter, NFIA, Expatcentre Leiden zijn we volop bezig meeverhuizende bedrijven en hun medewerkers te verleiden naar Leiden te komen. Een voorbeeld van een website <https://www.lifesciencesinwestholland.nl/>
- SRON Netherlands Institute for Space Research komt naar Leiden. Het instituut SRON met ongeveer 200 werknemers in Utrecht en Groningen maakt deel uit van de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO). De verhuizing van SRON-Utrecht is nodig omdat het huidige gebouw op de Uithof het einde van zijn levensduur nadert. De raad van bestuur van NWO en het bestuur van ruimteonderzoeksinstituut SRON hebben hun voorkeur uitgesproken voor het gezamenlijke aanbod van de Universiteit Leiden en de TU Delft. In dit aanbod gaat SRON-Utrecht over enkele jaren verhuizen naar een nieuw gebouw op de Science Campus van de Universiteit Leiden. De verhuizing biedt vele mogelijkheden voor samenwerking in de wetenschap, technologieontwikkeling en instrumentbouw. Zuid-Holland heeft een uniek ecosysteem op het gebied van ruimtevaart en aardobservatie. Het instituut past goed in de bestaande infrastructuur van de stad en zal aanleiding vormen de samenwerking in het spacecluster – met onder meer ESA/ESTEC – in deze regio verder te versterken. Het bid van de beide universiteiten heeft de steun van de gemeente Delft, de gemeente Leiden, de provincie Zuid-Holland, TNO, ESA ESTEC en de regionale industrie op het gebied van space. Na advies van de ondernemingsraden van SRON en NWO volgt in de loop van 2018 een definitief besluit van de raad van bestuur van NWO
- TNO heeft besloten het biomedisch onderzoeksteam met 75 arbeidsplaatsen van Zeist naar Leiden Bio Science Park te verplaatsen.

Verbonden partijen

Bij deze prestatie gaat het om de stichting Leiden Bio Science Park foundation waarin ondernemers, LUMC, Universiteit en gemeenten deelnemen om verdere groei van LBSP te stimuleren. Vanaf eind 2017 neemt de gemeente, volgens afspraak, niet langer deel aan de foundation (collegebesluit 12 december 2017, nr 17.0611).

Effectindicatoren bij 3A Ruimte om te ondernemen

Effectindicator	Realisatie				Streefwaarde 2017	Bron
	2014	2015	2016	2017		
Doel 3A1 Betere ruimtelijke mogelijkheden voor bedrijven en instellingen						
3A1.a Aantal arbeidsplaatsen in Leiden*	66.528	66.350	67.537	70.294	60.000	Bedrijvenregister Zuid-Holland
3A1.b Aantal bedrijfsvestigingen in Leiden*	7.403	7.775	8.664	9.627	5.100	Bedrijvenregister Zuid-Holland
3A1.c Percentage leegstand in kantoren in Leiden	13,1%	11,7%	10,8%	8,7%	11,5%	Kantorenmonitor Holland Rijnland
3A1.d Aantal arbeidsplaatsen op het Leiden Bio Science Park	17.328	18.008	18.274	18.739	18.523	Bedrijvenregister Zuid-Holland
3A1.e Index Economie071 **	106	110	113	117	129	Economie071
3A1.f Percentage functiemenging***	55,0%	54,9%	55,3%	-	-	LISA (via wsjg)
3A1.g Verhouding tussen verwacht en gemeten Bruto gemeentelijk product****	-	-	-	-	-	Atlas voor gemeenten (via wsjg)
3A1.h Aantal vestigingen van bedrijven per 1.000 inwoners van 15 t/m 64 jaar***	84,5	88,6	97,9		-	LISA (via wsjg)
3A1.i Percentage demografische druk***	50,8%	51,1%	50,8%	50,9%	-	CBS (via wsjg)

* Het bedrijvenregister Zuid-Holland heeft de registratie verbeterd, waardoor nu meer arbeidsplaatsen en bedrijfsvestigingen in beeld zijn. De streefwaarden zijn daardoor niet meer te vergelijken met de realisatiewaarden. In de begroting 2018 is dit al aangepast; streefwaarde voor 2018 is 68.500 oplopend tot 70.000 in 2021.

** De Index Economie 071 is aangepast, met terugwerkende kracht zijn de cijfers herrekend naar een nieuw basisjaar 2012. De streefwaarden uit de begroting 2017 zijn daardoor niet meer te vergelijken met de realisatiewaarde die 2008 als basisjaar had. Zo was voor 2015 de oude index 125 en de nieuwe 110. In de begroting 2018 is dit verschil niet meer zichtbaar.

*** Het herziene Besluit Begroting en Verantwoording (BVV) 2015 stelt een aantal indicatoren voor alle gemeenten verplicht. Deze zijn te herkennen aan de wsjg aanduiding. Dit verwijst naar de plek waar alle indicatoren van alle gemeenten te vinden zijn: waarstaatjegemeente.nl. Gemeenten zijn verplicht de bron te hanteren die daar aangegeven staat. Dat maakt vergelijking tussen gemeenten mogelijk. Vanwege deze wettelijk opgelegde werkwijze zie we af van het opnemen van streefwaarden.

**** Deze BBV-indicator is geschrapt van de lijst met verplichte indicatoren en wordt daarom niet meer gemeten.

Een overzicht van realisatie- en streefwaarden van de indicatoren (ook uit vorige begrotingen) staat op [LeideninCijfers](#).

Beleidssterrein 3B Faciliteren/stimuleren van ondernemen

Doelen en prestaties bij 3B Faciliteren/stimuleren van ondernemen

Doel	Prestatie	
3B1 Sterker ondernemersklimaat	3B1.1 Faciliteren bedrijvigheid, starters en ondernemerschap in Leiden	✓
	3B1.2 Verbeteren aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt en stimuleren ondernemerschap	✓
3B2 Meer kennisintensieve bedrijvigheid	3B2.1 Stimuleren en acquisitie van kennisintensieve bedrijvigheid en netwerken	✓

Prestatie 3B1.1. Faciliteren bedrijvigheid, starters en ondernemerschap in Leiden

Deze prestatie bestaat uit 8 verschillende onderdelen die allemaal een groen stoplicht hebben. Hieronder de belangrijkste informatie over 2017.

Handelshuis

Dit is conform de begroting uitgevoerd. Op deze plek werken diverse ondernemersorganisaties samen. Ook het Cultuurfonds, Leiden Marketing, het Centrummanagement en het Expat centre vinden hier hun thuisbasis. De gemeenschappelijke huisvesting leidt tot veel synergie in de samenwerking.

Regeldruk / dienstverlening ondernemers

In een brief van 28 juni 2016 (kenmerk Z16/3 16164) is de raad geïnformeerd dat over twee jaar de volgende Peiling Ondernemersklimaat (POK) uitgevoerd zou worden. In 2017 is dus geen POK geweest. Verder is over de onderzoeksresultaten van een regelluwe zone op 4 juli 2017 een brief aan de raad gestuurd. Vervolgens zijn in de 2de helft van 2017 twee gebieden geselecteerd om de pilot regelluwe zones uit te voeren: winkelcentrum Diamantplein en winkelcentrum IJsselkade. Looptijd is 2018 en 2019. Hierover is de raad op 16 januari 2018 geïnformeerd. Uitvoering vindt plaats in een samenwerkingsvorm waarbij ondernemers-vereniging, wijkvereniging, vastgoedeigenaren en gemeente (economie, ro, vergunningen, handhaving) een pilotgroep vormen waarin op een integrale manier gekeken kan worden naar initiatieven. Dit past bij een nieuwe manier van werken in het kader van de nieuwe omgevingswet.

Starters

Economie071 heeft op 26 september 2017 een succesvolle regionale startersbijeenkomst gehouden voor ZZP-ers. Er waren een flink aantal deelnemers. Er is nog geen alternatief voor het inmiddels beëindigde starterstprogramma op het Leiden Bio Science Park.

Aanbesteding overheidsopdrachten

Op maandag 6 november en woensdag 8 november zijn twee informatiemiddagen georganiseerd voor ondernemers in het vastgoedonderhoud. Vanuit Beheer is een presentatie gegeven over wat vastgoedbeheer precies doet en welke onderhoudsopdrachten voor de komende jaren op de markt gezet worden. Vanuit de afdeling Inkoop van Servicepunt71 is gepresenteerd hoe een aanbestedingstraject precies werkt en wat ondernemers kunnen doen om in aanmerking te komen voor de uitvoering van een opdracht. De reacties van de aanwezige ondernemers was zeer positief.

Cooperatief Leids Startersfonds

Het Leids Startersfonds financiert plannen van beginnende en bestaande ondernemers in retail, dienstverlening en/of horeca. Voorwaarde is dat de ondernemer een winkelpand in Leiden betreft. Initieel kwamen aanvragen met name uit het centrum, maar in 2017 is ook een nieuwe aanvraag in een buitenwijk gehonoreerd. Het betreft een onderneming die een belangrijke buurtfunctie vervult en zo de sociale cohesie in de wijk versterkt. Het uitstaande bedrag van de gemeente Leiden bedroeg bij aanvang 2017 € 100.491,87 en aan het eind van 2017 € 102.079,21. De eerste investering is volledig terugbetaald, ook de overige participanten zijn bij met hun betalingen.

HUBspot

HUBspot is inmiddels een succes. Het aantal in het pand gevestigde organisaties is inmiddels gegroeid tot 37 en er komt een veelvoud hiervan regelmatig op bezoek. Onder de bewoners zijn 22 start-ups. Hierbij zitten juist innovatieve starters van het domein life science. Door samenwerkingen aan te gaan met reeds bestaande initiatieven en door de continue groei in het eigen netwerk, worden er steeds meer events in het pand gehouden. Door de groei in deze lijn werken we verder aan het feit dat HUBspot Leiden hét centrum voor innovatie en ondernemerschap is van de Leidse regio. Nu HUBspot Leiden als project van Economie071